

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 12 kor. Félévre 7 „	Felelős szerkesztő : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, VI, Andrassy-út 1.
--	--	--

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A közokiratok és közvégrendeletek fölvételének kérdéséhez. — Előjegyzés bírói utasításra az osztálykivonatban. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874:XXXV. és 1886:VII. törvénycikkek) története.

Irta: Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Messze vezetne az ebbeli reflexióknak további fejtegetése. A reálhitel nagyfontosságú kérdései azonban megérdemlik, hogy azokkal különösen foglalkozzunk.

E sorok írójának 50 évi tényleges joggyakorlata alatt, melyből körülbelül 10 év bírói működésének idejéből nagyrészt a telekkönyvi eljárásra esik, elég alkalma volt tapasztalni, hogy például a hitelező követelését teljesen biztosítottnak hiszi, ha az erről szóló okiraton az adós aláírását hitelesített, vagy az ügyletet közjegyzői okiratba foglaltatja! Arra még csak nem is gondol, hogy *e cautela mit sem ér, ha például a B. lapon tulajdonos*

gyanánt szereplő adósának tulajdonjoga annak idejében a nyilvánkönyvből és az ezt kiegészítő okiratgyűjteményből aggálytalannak látszó, ám azért mégis hamis okirat alapján kebeleztetett be a telekkönyvbe, és még nem telt le az elévülési határidő, ami a telekkönyvi rendelet 150. szakasza értelmében az 1879-es évekig, tehát éppen a kényszer tárgyalásának idejében 3 évben volt megállapítva.

Ami áll a *reálhittel* tekintetében, az áll a nyilvánkönyvi tulajdon jogforgalma kérdésében a telekkönyvbe tulajdonos gyanánt csalárd módon bevezetett tulajdonossal szemben is!

No már most csak szivároogjon át a külföldre annak tudata, hogy a félnek adóslevele, vagy adásvételi szerződése stb. — bármily garantiákkal volna az különben ellátva és a telekkönyvi állapotnak meg is felel, — *egy-maga esetleg még semmit sem ér, mert megtörténhetik, hogy az elévülési határidő eltelte előtt követelését, illetőleg tulajdonjogát, bár ő maga jóhiszemű volna is — elvesztheti, ha az a fél, aki a B. lapon mint tulajdonos szerepel, nem volt az ingatlan valódi tulajdonosa, hanem: csaló!*

Igaz ugyan, hogy a kormány a törvényhozás felhatalmazása alapján, az 1888-ik évben hozott 10131. számú igazságügyministeri rendelettel az említett fatális három évi elévülési határidőt hat hónapra szállította le, de ezzel a veszélyt, — a jogsérelmek lehetőségét nem hátrította el, hanem csak rövidebb határidőre szorította, de viszont a nyilvánkönyvi jogállapot tekintetében megint oly veszélyt idézett fel, amely következményében az előbbi helyzetnél még sokkal súlyosabb is lehet. Mert hiszen ha a csaló az ingatlan tulajdonjogának a hamis okirat alapján történt bekebelezését követőleg nem három év leteltével, hanem már a hetedik hónapban egy harmadik jóhiszemű vevő javára kebelezeti be a tulajdon-

jogot, vagy az ingatlant egy jóhiszemű hitelező javára terhelteti meg zálogjoggal, akkor a csalás folytán a tulajdonából kiforgatott, illetve zálogjoggal megterhelt igazi tulajdonos képtelen védelmet, jogorvoslatot találni!

Érdekes pedig, hogy e veszély daczára nem egy *külföldi pénzügyintézet helyezi el pénzét magyarországi ingatlanokon, mert feltételezi, hogy amidőn hazánk is meghonosította a telekkönyvi intézményt, akkor nálunk az ő jogának védelmét biztosító ugyanazon garantiákat találja, amelyeken saját országának telekkönyvi intézménye nyugszik.**

Nagyon szomorú, hogy a telekkönyvi jog sarkalatos három alapelve közül kettő: a „*legalitás*“ és a „*publicitás*“ *agyaglábakon állanak!*

A fennebb jelzett lehetőség még annak a kérdésnek a felvetését is indokolja: vajjon a kormány és törvényhozás részéről nem-e egyenesen könnyelműség, hogy az elévülési határidőt a telekkönyvi bevezetések tekintetében *három évről hat órára szállította le, — anélkül, hogy egyszersmind a legalitás garantiáiról is gondoskodott volna, ami természetesen a kényszert elengedhetetlenné tenné!*

Ezer szerencse, hogy a nép annyira bizik a telekkönyvben, hogy szentirásnak tekinti, ami abba „*be van írva.*“ Az is nagy szerencse, hogy a könnyű prédára leselkedő gazemberek — amint látszik — szintén nincsenek eléggé tájékozva afelől, hogy mennyire megkönnyíti gaz spekulációjukat a kormány, illetőleg törvényhozás félszeg intézkedése.

Tartsuk mindig szem előtt, hogy a telekkönyvi kényszer tulajdonképpen nem egyéb, mint magának a telekkönyvi

* A novella tárgyalásának alkalmával ezen nagyfontosságú kérdésre visszatérünk és majd közölni is fogunk egy igen érdekes eszmecserét, amely a szerző, mint az akkori kodifikáló bizottság egyik tagja, és az igazságügy-minister közt folyt le.

intézménynek egyik garantiája, sőt kiegészítő alkatrésze, tehát harmadik jóhiszemű személyek védő pajzsa: nemcsak a telekkönyvi jogok elévülésével való visszaélés, hanem egyáltalán minden egyéb rosszhiszemű kijátszás lehetőségével szemben!

Számtalan más gyakorlati érdektől eltekintve — főleg a telekkönyvbe vetett bizalom intensivebb megvédésének szüksége megköveteli a *zugirászat* lehető megszorítását is, minthogy különösen telekkönyvi ügyekben sok zavarnak ez a szülőoka.

A közjegyzői intézmény egyik leglényegesebb kérdésének: a telekkönyvi kényszernek a története a parlament fennebb közölt határozatával — sajnos, negatív értelemben — befejezést nyert, mert a későbbi parlamenti tárgyalások folyamán az többé napirendre nem került!

Ami az 54. szakasz egyéb rendelkezéseit illeti — melyeknek elmulasztása a „poena nullitatis“-t vonja maga után, — vagyis a házastársak, vakok, süketek és egyéb testi fogyatkozásban levők kényszerét — az ezekre vonatkozó rendelkezések a novelláról szóló 1886. évi VII. t.-cz. 21—22. §-aival teljesen hatályon kívül helyeztetvén, velük a *novella* tárgyalásának alkalmával fogunk foglalkozni.

Nagy azonban a kísértés arra, hogy az utólag ugyan megszüntetett törvényszakaszok egyikének és másikának parlamenti tárgyalásával — mintegy izelitőül — már itt is foglalkozzunk! Mert hiszen mikor az intézmény történetét ismertetjük, szükséges, hogy ne csak arra szorítkozzunk, amit a törvényhozó felépített és fenn is tartott, hanem — legalább a fontosabb kérdéseknél — azzal is, amit lebontott, hogy helyébe jobbat építsen. Annyival is inkább indokolt ez, mert kételyek esetén az újabb alkotás *valódi* értelmének megállapítását könnyíti meg, — ha tudjuk: hogyan szólott az előbbi rendelkezés, amelynek helyébe az újabb került?

Nézzük tehát, mik is voltak az 54. § a) pontjában foglalt furcsa rendelkezések?

Ezek szerint a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges:

a) „a házasfelek“ közti vagyoni viszonyokat“ szabályozó, továbbá a „házastársak“ között kötött adásvevési, csere-, életjáradéki

s kölcsönszerződéseknél, valamint „egyéb jogügyleteknél, melyekben az említett személyek egymás irányában kötelezettséget vállalnak.“

Na már most még a művelt laikus is joggal kérdezheti: vajjon e két szó: „házasfél“ és „házastárs“ nem ugyanazt a fogalmat fejezi-e ki? Hiszen bármennyire törné is a fejét: nem képes e két fogalom közt ellentétet felismerni. De a gyakorló jogász kénytelen számolni azzal, hogy a törvényhozó a kétféle kifejezéssel mégis csak kétféle fogalmat kívánt kifejezni, és pedig oly értelemben, hogy a „házasfelek“ „közti vagyoni viszonyokat“ minden különbség nélkül kényszer alá akarta vonni, míg ezzel szemben a „házastársak“ tekintetében a kényszert csakis a fennebb közölt szövegben tüzetesen felsorolt: adásvevési, csere-, életjáradéki és kölcsön-szerződésekre kívánta szorítani. Nyilvánvaló az is, hogy a törvényhozó a „házastársak“ tekintetében még egyéb jogügyleteket is kényszer alá vont, és pedig általában mindazokat, amelyekben egymás irányában kötelezettséget vállalnak.“ Persze ebből megint még a jogász is azt a következtetést vonhatja le, hogy a „házasfelek“-re vonatkozó rendelkezés úgy értendő, hogy az ő vagyoni viszonyaikat szabályozó minden jogügylet és így azon jogügyletek is kényszer alá esnek, amelyekhez harmadik személyek járulnak hozzá: például a szülők, vagy más hozzájuk közel álló felek, akik házasságukat vagyonilag támogatni kívánják, amennyiben hozományt, életjáradékot, ajándékot, stb. kötnek le, minthogy az ezen című lekötések akkor, amikor a jegyesek már egybekeltek, tehát valódi „házastársakká“ lettek, nem igen fordulnak elő. De hát „házasfél“ és „házastárs“ nem-e azonos fogalom? Mert hisz sem a jogász, sem a laikus nem vonja kétségbe, hogy a „házastárs“ ne volna „házasfél“ is egyuttal. Éppen ezért helyesebb lett volna, ha a törvényhozás „házasfelek“ alatt a *házasulandokat*: a jegyeseket érti és nevezi — a már *házasultak*, vagyis a „házastársakkal“ szemben, úgy amint ezt a novella teszi (21—23. §.)*

Végül még csak annyit, hogy a képviselőház által elfogadott, Pulszky Ágost által javasolt módosításhoz a főrendek háza is hozzájárult. Hát bizony jó volt, hogy a törvényhozás a novella alkotásával az egész kérdéses 54. szakaszt egyszerűen a lomtárba dobta.

* Amikor szerző Pulszky Ágosthoz, akitől a jelzett zavaros szöveg ered — kérdést intézett, hogy miért nem használta a sokkal helyesebb „jegyes“ kifejezést, azt a lakonikus feleletet kapta, hogy e kifejezést csak a *katholikusok ismerik!!!* Ezt sem tudtuk!!!

A közokiratok és közzérendeletek fölvetelének kérdéséhez.

Írta: dr. Beszkid István, nagyszőlősi kir. közjegyző.

A közokiratok és közzérendeletek fölvetele kétségtelenül a legfontosabb, a többi, a közjegyzői hatáskörbe szintén beletartozó funkciókat jóval fölülhaladó jelentőségű tevékenysége a közjegyzőknek.

Szemből ugyanis a csak a bírói hatáskörből ide átutalt, tehát eredetileg bírói funkciókat képezett, de különösen a bírói munkateher megnövekedésével e hatáskörből eliminálni kényszerült és ezidőszert részint az önálló, részint egyelőre még csak az átruházott közjegyzői hatáskörbe eső többi közjegyzői teendőkkel, a közokiratszerkesztés már alapjában véve oly sajátos jellegű tevékenység, melyet — a jogszolgáltatási közérdek sérelme nélkül — sem idegen hatáskörbe beutalni, sem azokban fölaprózni nem lehetne, — mely tehát úgyszólván jegecesedési gerincét képezi az e folyamat eredményeként kialakult, s kialakulása folytán a nem a legszorosabb értelemben vett bírói teendők recipiálására is olyanira alkalmasnak bizonyult, csak — sajnosan — a legmostohább elbánásban részesülő, s további kiépítése helyett inkább a lassu, de biztos elsorvadás jelenségeit szemléltető közjegyzői intézménynek.

Már pedig e közjegyzői tevékenység még lényegénél, belső tartalmánál fogva is megbecsülhetetlen értékű a jogszolgáltatási jogérdek szempontjából. Mert annak folytán, hogy már a jogviszonyoknak az egyes felek közötti szabályozása a föltétlen jogi szaktudás, a jellembeli intaktság, legteljesebb anyagi, erkölcsi és fegyelmi felelősség, de sőt a legrigorosusabb eljárásbeli formásokhoz való kötöttsége jegyében működő közjegyző útján, s ráadásul a közhitelesség erejével rögzíthetők meg, a jogélet ezáltal a maga föltétlen biztonságát már a megelőző jogvédelem talaján és minden vonatkozásban garantáltan nyerheti. A közjegyző e tevékenysége tehát még úgyszólván a kezdet kezdetén máris gyakorolhatja a maga legüdvösebb kihatásait: az egyesek magánjogainak fokozottabb megóvását, a többi jogszolgáltatási szervek szakszerű és önzetlen támogatását, a jogbiztonság mélyítését, a bírói ítélezések könnyítését, s nem kevésbé a bírói jogsegélyre való reászorultság eseteinek a tizedelését. Hiszen már eleve jogá-

szilag, a feleken felülállóan és a közhitelesség erejével is fixirozott joganyagot szolgáltat félnek, hatóságnak és bírónak egyaránt, s így amint egyrészt alkalmas előidézni azt, hogy a jogi érdekek összeültközése a minimumra redukáltassanak, azonképen másrésztől biztos segédkezet jelent arra nézve, hogy a bírói ítélezés gyorsabb és alaposabb lehessen, s hogy az összes jogszolgáltatási szervek működésének eredménye biztosabb talajon épüljön föl, s még holmi toldozás-foldozásokra se szorulhasson.

Egyedül ezen nézőpontból is nyilvánvaló tehát a közjegyzői intézménynek a jogszolgáltatás nagy gépezetében való kiváló fontossága s ennek okszerű folyamánként a jogszolgáltatási közérdeknek ama kívánalma, hogy mint minden más életrevalónak értékesnek és nélkülözhetetlennek bizonyult intézmény, azonképen a közjegyzői intézmény is a benne rejlő érték és életrevalóság, valamint nélkülözhetetlensége legszélsőbb határaig menően, tehát az okszerű gazdaságosság elvei szerint hasznosítandó s így föl is ruházandó mindazon alanyi és tárgyi előfeltételekkel, mik teljes kiépülését, okszerű szervezését és öntudatos fejlesztését, mint nemkülönben akadálytalan működését, s a működés eredményeinek biztosítását is előidézni alkalmasak. Ellen esetben ugyanis csak holt tőkék halmozódnak föl s az azokból nyerhető anyagi és erkölcsi haszon legjava egyszerűen kárbavész.

A sajnosnál is sajnálatosabb már most, hogy nálunk nem-hogy a közjegyzői okiratfölvételi tevékenység, hanem egyáltalában az okiratszerkesztési tevékenység szempontjából, még szó sem eshetik más egyébről annál, minthogy a jogélet e talaján csak a legnagyobb visszaságokat szögezhetjük le, sőt nálunk a nemzeti-ségek által való széttagoaltság mellett még az analfabéták nagy száma és épen ezeknek a szakszerű jogsegély igénybevételétől való nagymérvű idegenkedése folytán, immár csaknem a csődjét ismerhetjük föl a jogvédelembeli közérdek ez irányu megóvásának. Az önállóságra még teljesen képtelen e néprétegek teljesen ki vannak szolgáltatva bárki önkényének és lelkiismeretlenségének.

Szinte természetes tehát legfőként a vidékbeli, de különösen a nemzetiségek lakta vidékbeli ügyforgalmi statisztikai kimutatók nyújtotta azon kép, hogy a közokiratok és közzérendeletek fölvetelére a nem a közjegyzői hatáskörbe eső ügyleteknél a semmivel csaknem egyértelmű, de sőt, hogy a magasabb kulturális nivót még nélkülöző, tehát a legexponáltabb e helyeken a törvényi

külön oltalomra még reászoruló néprétegek egyenesen odáig vannak bárki önkényének kiszolgáltatva, hogy ezek érdekében, a dolgok jelen állásában, csaknem inkább a kötelező közjegyzői hatáskör eltörlése, semmint annak a föntartása mutatkoznék célirányosnak, mert ilyként legalább annyi válnék elérhetővé, hogy teljesen jogérvénytelenül fölvevett okiratok (pl. házastársak közötti szerződés, melyet a nő leányneve alatt köt meg, stb.) kevésbé veszélyeztethetnék az egyesek vagyoni jogi érdekét, s a közérdeket, aligha nagy dicsőségére a közjegyzői és telekkönyvi intézményeknek, s a tételes jog megannyi egyéb jogszabályainak.

Nem-e egyenesen siralmas jelenség az, hogy ugyanottan, hol a jogállam ideális kiépítésének összes úgy alanyi, mint tárgyi előfeltételei bőségesen fönforognak, hol a finomult jogszolgáltatás összes szervei megvannak, várva a haladó kor kívánalmaihoz mért okszerű fejlesztésüket, s hol a gyakorlati tudományok minden ágazatának mivelői a legteljesebb szakképzettséggel fölverte az illető közcél szolgálatára készek és képesek, hogy ott közjegyzők és ügyvédek állandóan ébren tartott, de — legalább eddigelé — orvoslást mégsem nyert sérelmi pontjaként kell szerepelnie annak, hogy bár okiratoknak mások részére való felvétele az élő jognak teljes ismeretét, s annak helyes alkalmazását illetően a gyakorlatot és a megfelelő jogi érzéket, de sőt az idegen jog- és hatáskör biztos fölismerését és a föltétlen respektálás kötelezettségét alapföltételként kívánja meg: e tisztán jogászai tevékenységet velük concurrálva, illetve őket le is szorítva, kontárkezek is elláthatják s a jogvédelembeli közérdeknek sem magán-, sem osztályérdeket meg nem tűrhető kérdésért ráadásul még mellékvágányokra is terelhetik s alkú tárgyává tehetik!?

Egyszóval, ott tartunk változatlanul még ma is, amikor egy világháború dúl és várja majd a legcsekélyebb sebnek is a leggondosabb gyógyítását s a mikor évtizedes vajadások gyümölcseként még a magyar polgári törvénykönyv codificationalis munkálatainak végleges befejezése s annak nyomában e korszakalkotó nagy mű életbeléptetése már inkább csak rövid napok kérdésének tekintendő, hogy a jogélet e talaján végiggázolhat mindenki, kinek az csak jól esik. Már pedig ezer érdek bontakozik ki és kívánja, hogy e korszakalkotó munkálat biztos vára legyen az igazi jogállamnak s hogy amint egyrészt az e célok szolgálatára külön meglévő jogintézmények célirányos és összhangzatos működése

föltétlenül biztosíttassék, azonképen másrésztől — a gyakorlati keresztülvitel szempontjából — e beltartalmilag és kiterjedésileg egyaránt nagyértékű és a szélrózsa minden irányába szerteágazó komplikált joganyagoknak a gyakorlati életbe való átültetését s további vérkeringésének irányítását illetéktelen beavatkozások ne zavarhassák.

Annai bizonyos tehát, hogy immár a végső határához jutotunk el annak, amikor a szükség kitérését nem tűrően kívánja meg a megelőző jogvédelem elsőrangú kérdésének a legalaposabb, egyenesen a gyökerekig visszanyuló szabályozását.

E szabályozást, illetve annak mikéntiségét természetesen egyedül maga a cél és a célnak a tényleges viszonyokkal való minél tökéletesebb összeegyeztetése szabhatván meg, annál az igen sokszor csak üres jelszavak, ötletszerűségek, avagy a magán-, vagy osztályérdeknek a közérdek fölé való helyezései — a mellékvágányokra való tereléseknek eme közkedveltségnek örvendő segéd-eszközei — már ab ovo kizárandók.

Nem szükséges külön is bizonyítgatnunk azt, hogy az okiratok, mint a gyakorlati élet jogi szabályozást igénylő egyes életviszonyainak írásbeli megrögzítései, egyik legbiztosabb eszközét képezik a jogélet menetének, melynek egyes jelenségeit és megnyilatkozásait az okirat holt betűje örökíti meg: nemcsak maradandóbban, de egyúttal jobban is, mivel az egyszer lefektetett holt betű végleg mentessé válik a véges ember gyarlóságaitól. Legalkalmasabb eszköze tehát a bizonyításnak is, de sőt alapja még a beláthatatlan fontosságú jogintézmények létrejöhetségének is. A telekkönyvi intézmény révén még az ugynevezett magánokirat is egyenesen a publicitás szolgálatába szegődik.

Mily megbocsáthatatlan engedékenység mármost megtűrni, vagy pláne — a kör- és községi jegyzők úgynevezett magánügyködése tekintetében — egyenesen meg is engedni azt, hogy az okirattörlés jogi szaktudást igénylő munkáját a kontár és lelkiismeretlen zugirász tilalom daczára is csaknem teljesen szabadon, kör- és községi jegyző ellenben, mint az egyszerű néphez legközelebb álló, csaknem monopoliumszerűleg, sőt a legalitás látszatával is, de hasonlóképen a szükséges tudás és qualificatio, valamint az idevonatkozó felelősség teljes hiánya daczára, szabadon végezhessen! A jogszolgáltatási közérdek ilyként egyszerűen alája kerül egy osztályérdeknek, s a közérdek hátraszorításával vita és harc

tisztán akörül forog, hogy mi a helyzet a kenyérért való tülekedés szempontjából? Jogszerzés ez a — közérdek talaján! (Tehát az a bizonyos fából való vaskarika.)

Hallhatjuk is a jelszavakat: a kormányhatósági jóváhagyással ellátott megyei szabályrendeleteken nyugvó „jogállapot“-ot, az „évszázados gyakorlat“-ot, a „kétségbeejtő anyagi helyzet“-et, s mivelhogy e tevékenység mégis csak tisztán jogász tevékenység: hogy a szegény ember jogügye csak egyszerű s hogy mire való egyébként a — minta?

Ki törődjék ilyként az anyagi jogszabályok ezerfelé szaladó szövevényével, amikor kéznél van a megváltó minta, melybe — csak akarat kell hozzá — a szegény ember minden ügye-baja beleszorítható? Hogy azután ily úton-módon mi minden szorítódik be, s hogy ennek fejében a szegény ember zsebe mily károsításokat szenved el, mindennek érdekes szemléltetői azok a tömeges perek, melyek vitelében épen a szegény emberek valóságos rekordokat érnek el, s melyek folyamányaként napról-napra existenciák tűnnek el. És bizony azok a bizonyos „okirat“-ok, melyeket a gyakorlati jogásznak — sajnosan — napról-napra alkalma van láthatni, nem is oly kivételesen a jogszolgáltatási közérdeknek valóságos karikaturái. Élők közötti jogügylet formájába befoglalt végrendeletek, nélkülözve a törvényszabta alaki kellékeket, magánokiratok házastársak közötti jogügyletek tárgyában, okiratok, melyek létrejövetelüket tekintve megbízhatatlanok, külalakjukat tekintve még perrendszerű bizonyításra sem alkalmasak, nyilvánkönyvi bevezetések alapjául el sem fogadhatók, beltartalmuk tekintetében ellenben hiányosak és talányszerűek stb., stb., a legváltozatosabb tarkaságban károsítják az egyeseket, fölborítják a jogbiztonságot, túlterhelik a bíróságokat és érlelik az időpontot, amikor a nyilvánkönyveknek újabb és újabb revíziókra kell szorulniok.

Történik és történhetik pedig mindez ugyanakkor, amidőn külön jogszolgáltatási e szervek nemcsak megvannak, hanem intézményszerűleg szervezvék is, s egyenesen ideális perspektíváját nyújtják az igazi jogállam úgyszólván máról-holnapra lehető kiépülésének.

Tartozunk az igazságnak azzal, hogy kör- és községi jegyzőink az emberi munkabírásnak csaknem végső határán álló hivatásukat — kevés kivétellel — elismerést érdemlő kötelességtudással

látják el s — hogy ezzel szemben anyagi helyzetük távolról sem olyan, mely megjavításra nem szorulna. Anyagi helyzetük megjavításának kérdése azonban a maga természetes útján oldandó meg, de nem a közérdek rovására. Az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól való elkülönítésének e megtörése nyilván még a közigazgatás érdeke szempontjából sem tűrhető meg, pláne nem egy oly ügykör betöltésénél, amely a szó legszorosabb értelmében véve egész embert követel meg.

Az a kérdés már most: elegendő-e a jegyzői magánügyködés megszüntetése, valamint az egyik-másik helyütt már egyenesen ijesztő mértékben elharapózott zúgírászat kiirtása tekintetében a legerélyesebb megtorló jogszabályok létesítése és alkalmazása?

Távolról sem, s illetve legkevésbé akkor, midőn számolnunk kell a telekkönyvi intézményben rejlő érdek minél hatásosabb megóvásának követelményeként még azzal is mint minimummal, hogy ingatlanokra vonatkozó jogügyletek érvényességéhez az írásbeli forma, s a telekkönyvi kérvényeket illetően a közjegyzői, vagy ügyvédi ellenjegyzés kívántassék meg. Bármily becses ugyanis a forgalmi szabadság a jogélet szempontjából, még ennél is fontosabb a forgalmi élet realitását biztosító azon érdek, hogy a nyilvánkönyv mindenkori hű tükre legyen a telekkönyvre vonatkozó jogügyleteknek, hogy telekkönyvi és tényleges jogállapot földjék egymást, s hogy a telekkönyvi minden bevezetés a közjegyzőt és ügyvédet terhelő felelősség, mint nemkülönben a jogász szaktudásuk által is garantáltassék.

Mindezen itt elmondottak azonban még legkevésbé egyértelműek a törvényhozásnak a közokiratok és közzérendeletek fölvétele tekintetében a közjegyzői intézménnyel szemben külön fönnálló nagy tartozásának kiegyenlítésével. Már pedig ugyancsak nagy az a tartozás a törvényi szükmarkuság folytán.

Vizsgálhatjuk bár azt a kérdést, vajon a törvény (létező és alkotandó egyaránt) már a kötelező hatáskör megállapításánál is elegendőképen meríti-e ki és egyuttal biztosítja-e a jogvédelemnek e rendelkezésére álló gazdag forrását, avagy azt a kérdést, vajon nyújt-e legalább segédkezet az egyeseknek, hogy ezt — saját legjobb érdekükben — legalább önmaguk tehessék meg, s tesz-e lépéseket arra nézve, hogy a haladó kor kívánalmaihoz mérten fejlessze is ezen intézményét és kamatoztassa a benne fölhalmozott páratlan értékű szellemi és erkölcsi tőkét: ugyancsak siralmasak

az e kérdések nyomán megállapítható positivumok! Többi között fentebb már reá is mutattunk arra, hogy épen a törvény különösebb oltalmára szoruló néprétegeknél nem egyszer még a kötelező hatáskörbe eső jogügyletek sem köttetnek a közjegyző igénybevételével. Hiszen ahelyett, hogy a törvény még különlegesen is oltalma alá vonná az önállóságra még képtelen analfabétákat s legalább a keresztvonás közjegyzői hitelesítését kívánná meg, kiterjesztvén természetesen a közjegyzői hitelesítés kívánalmát a törvényi külön oltalmat nem nélkülözhető más személyekre, s — ha nem közjegyzői okiratba foglaltan jöttek létre — még az ingatlanok tulajdoni jogára vonatkozó jogügyleteket tárgyzó okiratokra is általában, de sőt, hogy a törvény különösebb oltalmára reaszorultak, okiratainál még azon discretionális jog is illethetné meg a hitelesítő közjegyzőt, hogy a hitelesítést indokolt esetekben meg is tagadhassa: mindezeknek épen ellenkezője forog fenn, mint arra fentebb már szintén utalások történtek.

A közjegyzői hatáskör illetén, mint nemkülönben a fel- és lemenők közötti vagyoni jogi ügyletekre való kötelező kiterjesztése s úgy e téren, mint a jogszolgáltatás egyéb oly területein, ahol a közjegyzői működés igénybevétele lehető és kívánatos, a közjegyzői intézménynek a fejlesztése nyilván indokolt volna még akkor is, ha ezt csak önczélnek lehetne tekinteni, miután egy kipróbáltan garantiális jogintézményből már a dolog természete szerint is csak bőséges haszon háramolhatik a jogélethez, lényegesebb területi decentralizációja ellenben másként el sem érhető. Mennyivel inkább indokolt tehát e kívánalom, midőn ennek teljesítését egyenesen a szükség kényszere szabja meg és írja elő.

A közjegyzői okiratfölvétel teljes biztosíthatása érdekében azonban még egyéb előfeltételek is megvalósítandók volnának, tekintettel az ügyvédi, a közjegyzői tevékenységgel konkurráló hason tevékenységre.

A kötelező közjegyzői hatáskörbe eső okiratok tekintetében ugyanis még külön is megállapítandó volna törvényileg a legteljesebb anyagi és fegyelmi felelőssége az ügyvédnek az esetre, ha hivatása gyakorlatában oly okiratot készít, avagy annak készítésénél közbenjár, amely jogérvényesen csak közjegyző útján létesíthető. A kötelező hatáskörön kívül eső okiratok tekintetében ellenben a közjegyzői tevékenységnek — ha már nem is előbbreválósága — úgy legalább a gyakorlati versenyképessége volna a

törvénynyújtotta lehetőség szélső határáig menően biztosítandó, legfőképen azonban biztosítandó volna az, hogy a közjegyzői intézmény az immár alapjában is kikezdő különféle reformtörekvésekkel szemben nemcsak hogy megóvassék, hanem a helyes és kipróbált alapjain nyugvóan még fejlesztessék.

Utóbbi tekintetben hadd érintsük az ügyvédközjegyzőségnek divatosá vált jelszavát, mely a háborúokozta sebek gyógyításának még hangzatosabb jelszavával párosulva igyekszik hangulatot teremteni azon eszme mellett, hogy a közjegyzői székhelytől távolabb eső helyeken egyes ügyvédek közhitelességgel ruháztatnának föl közjegyzői tevékenységgel. Mintha bizony például egy végrendelet-szerkesztés a kötelező hatáskörbe akárcsak beletartoznék, avagy — még a kötelező hatáskörbe tartozó okirat szerkesztése esetét is véve alapul — mintha bizony ügyvédek bírósági székhelyeken kívül is laknának és gyakorolnák hivatásukat, a közjegyzők ellenben, ha hatáskörük még más járásbíróság területére is kiterjed, az e bírósági székhelyeket soha föl nem keresnék, a felek részére pedig — ha sürgős a szükség — a közjegyzőnek székhelyén való fölkeresése oly aránytalanul költséges lenne, mintha továbbá a közjegyző a székhelyén kívül eső járásbíróság területén óvási jogcselekvényt akárcsak végezhetne, s mintha végül az ezek fejében az ügyvéd javára eshető morzsák fölríthetnének azzal az óriási kárral, amely előállana a közjegyzői intézménynek ily nagy horderejű megtörése, egyik alapvető pillérének ily ötlet-szerű feldöntése esetén!

Hiszen közjegyzői intézményünknek épen legerősebb egyik pillérét ismerhetjük föl abban, hogy a közjegyzőnek mindenkor és minden vonatkozásban felette kell állania az egyes feleknek, ugyanőt az érdekeltség vádjának még árnyéka sem érheti, s az általa felvett közjegyzői okirat csak a felek kölcsönös érdekének minden elfogultságtól ment, tehát pártatlan mérlegelése mellett készülhet el. Teszi ellenben mindezt egy teljesen különálló és hagyományait a legfélétekenyebben őrző szervezet tagjaként, s alakszerűségekben és felelőssége szempontjából egyaránt a legszigorubb korlátok közé szorítottan. Ennek fejében illeti a közhitelesség s az általa a szabályok pontos betartása esetén kiállított okirat azután méltán minősül át közokirattá.

Teljesen más az ügyvédi hivatás és az ügyvéd tevékenysége. Az ügyvédi hivatás egyes felek képviselőjére irányulván, s a

szabad verseny eszméjén épülvén föl, amint egyrésről az ügyvéd a külön-érdeknek valóságos szimboluma, azonképen másrésről tevékenysége már természeténél fogva „versenyképesebb“ szemben a közjegyzővel, ki nem is simulhat hozzá exponáltabb helyzeténél fogva a gyakorlati élet változataihoz, ki a népszerűséget csak annak mélyebb értelmében szerezheti meg, de sőt, ki még tevékenységének körülményességénél fogva is inkább idegenkedést, semmint népszerűséget vált ki az ezzel megbarátkozni nem tudó, ezt és a közokirat becsét nem ismerő egyszerűbb néprétegek érzületében. Az egyszerű ember legfeljebb megütözik azon, hogy személyazonossága igazolandó, hogy erre nem mindenki jó, hogy tolmács, ügyleti tanu kellenek stb., s mindezt csak szekaturának, akadékoskodásnak tekinti.

Annyi bizonyos, hogy az alakszerűség és egyéb óvatossági rendszabály a közjegyzői okirat fölvétele szempontjából elengedhetetlenek. A közjegyzői tevékenység nagyobb versenyképessége szempontjából a nemzetiségek-lakta vidékeken működő közjegyzők tekintetében azonban mégis kívánatos és egyuttal teljesen indokolt is volna egy oly értelmű jogszabályi könnyítés, hogy amennyiben a közjegyző érti, illetve megérti a fél által anyanyelvén kijelentett akaratát, s tudja is magát vele megértetni, az esetre a tolmács igénybevétele mellőzhető lehetne.

A közjegyzői törvény ama rendelkezése ugyanis, hogy amennyiben a fél egyikét sem érti azon nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van, tolmács hivandó meg, s illetve, hogy a közjegyző csak akkor van jogosítva az okiratot a tolmács alkalmazása nélkül a hivatalos nyelven fölvenni, ha fél által értett nyelven okiratot felvenni jogosítva van: rigorozitását tekintve, a czélon messzire túlesőnek állapítandó meg. Elvégre csak természetes dolog az, hogy a valamely más nyelvet beszélő köznép vidékén működő közjegyző elébb vagy utóbb okvetlenül elsajátítja azt a nyelvet annak a mértékeig, hogy tudja magát az illető felekkel megértetni, egyszóval tehát velük idegen segítség igénybevételenek szükségessége nélkül is érintkezni, s így egy ily esetben a tolmácsi közreműködés immár csak inkább üres formalitássá válik, amennyiben az csak helyettesítése, illetve megisméltése ugyanannak, amit maga a közjegyző szintén elvégezhet. Az e részben fönnforgó czél elérése tehát a legtávolabbról sem kívánja meg, hogy a közjegyző nyelvtudását egészen az okiratfölvételi

képesség mérve erejéig tökéletesítse. A teljes nyelvtudásnak e törvényi kívánalma még állami érdeknek sem ismerhető el.

E tekintetben még azon aggály sem helytálló, mintha a két szélsőségnek illetén áthidalása gyöngfíthetné a közokirat közhitelességi erejét, tartalmának feltétlen megbizhatóságát. A közjegyző, mint a közhitelesség letéteményese, már állásánál fogva is föltétlen garancia arra nézve, hogy a tolmács meghívását, ha annak szüksége fölmerül, nem fogja elmellőzni. És ugyan mennyiben tekintsük kisebb fontossággal bírónak a közjegyzőnek ama discretionális jogkörét, hogy okiratok felvételénél tanuk jelenléte rendszerint nem szükséges, hogy a közjegyző meggyőződés-szerzésén dől el megállapítása annak, megérti-e a siket fél a meghívott bizalmi személy jelbeszédét, avagy hogy a végrendeletet átadó fél tud-e az okirat nyelvén irni és olvasni?

Már pedig a közjegyzőnek az okirat záradékában még külön is bizonyítania kell, megfelel-e az okirat a felek akaratának, s ezt a felek elismerték-e? Mihelyt tehát a közjegyző az okiratba felvetteknek ezen közlése alkalmával képtelen lenne a felekkel megértetni, ez esetre a felek helybenhagyása sem következhetik be, tehát az okirat sem vehető föl, s illetve az nem záradékolható.

Ezek után, kapcsolatban az itt elmondottakkal, nem lesz felesleges még rámutatni a magyar polg. törvénykönyv tervezete második szöveg 1574. §-ának következő szövegezésére: „ha a végrendelező a közjegyző előtt kijelenti, hogy azoknak a nyelveknek egyikét sem érti, amelyekben a közjegyző okiratokat fölvenni jogosítva van“! De hiszen ha a közjegyző a fél nyelvét nem érti, úgy akkor — legalább közvetlenül — tudomása sem lehet arról, hogy mi volt a fél kijelentése, s egyáltalán minek kell a külön kijelentés is, ha az a helyzet, hogy a kívánsága iránt megkérdezett fél az illető nyelvek egyikét sem értette meg? És hátha — egy ily kijelentése daczára is — az illető fél igenis jól bírja a hivatalos nyelvet, azzal élni azonban mégsem akar? Mely oknál fogva legyen a fél szeszélye az irányadó? Figyelembevéve a fentebb előadottakat is, odamódosítandó volna tehát a tervezet szóban forgó §-a, hogy: „Ha a végrendelező egyikét sem érti azoknak a nyelveknek, amelyekben a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van, a közjegyző azonban a végrendelező nyelvét mégis beszéli, ily esetben tartozik a végrendeleti iratnak, vagy jegyzőkönyvnek tartalmát a félnek az általa értett nyelven meg is tolmá-

csolni és annak, valamint a helybenhagyásnak megtörténtét bizonyítani. Amennyiben ennek esete nem forog fönn, a végrendekezés hites tolmács közbenjöttével történik“ stb.

Végül még egyet: nem vagyunk oly gazdagok, de oly könnyelműek sem lehetünk, hogy egyszerűen feláldozzuk azt a nagy tőkét, mely a közjegyzői intézményünkben benne van, mit ezen intézményünk úttörői annyi féltékeny gonddal és idealizmussal valóra is váltottak, s mit megóvni és szaporítani az utódoknak traditionalis, jelentőségéhez mérten fejleszteni és kamatoztatni ellenben a jogalkotásnak egyik legtermészetesebb kötelessége!

Előjegyzés birói utasításra az osztálykivonatban.

Dr. Kepes János, győri kartársamnak okos és feltétlenül szakszerű fejtegetéseit mindig nagy figyelemmel olvasom. A Királyi Közjegyzők Közlönyének legutóbbi, 6. számában fenti cím alatt megjelent — egyébként szintén igen önálló és inventiosus — cikkének olvasásakor mégis mintha valami megbántottságfélétem éreztem volna.

Szerénytelenség nélkül állítom, hogy magamat is azok közé sorolom, akik őszinte szeretettel, sőt lelkesedéssel csüngenek intézményünknek nagy ideális tartalmán. Senki nálamnál jobban nem kívánhatja intézményünk ezen immanens ideális tartalmának — mint annak legfőbb alkatelemének és létfeltételének, sőt létjogosultsága legmagasabbrendű indokának — minél belterjesebb öregbítését, kiszélesítését. Minden ilyen, az alapmotívumokon továbbinduló kiépítése, megerősítése intézményünknek praeventív jogrendünknek nagyobb fényét és a jogkereső közönség érdekeinek kiszámíthatatlanul értékes nagyobb biztonságát fogja eredményezni.

Mindnyájunk lelkéből beszélt tehát dr. Kepes, amikor óva int attól, hogy a jogkereső közönségnek intézményünk iránt kétségtelenül és indokoltan nagy mértékben meglévő bizalmát valamivel is megrendítsük, főleg pedig a közönségnek az eljáró királyi közjegyző pártatlanságáról, pártokon felül állásáról való képzetét, tudatát meggyöngítsük.

Nagy és szimpátikus megértéssel követtem dr. Kepesnek a közjegyzői intézmény erkölcsi alapeszméjéről, elvi alapjáról szóló,

kristálytisztá lélekre valló és ennyiben tiszteletre kényszerítő okfejtéseit. — De — őszinte sajnálatomra — sehogysen tehetem magaméivá azokat a következtetéseket, melyeket a közjegyzőségnek szükségképen ideális felfogásából kifolyóan egy gyakorlati concret esetben levonni jónak lát.

Mit kíván dr. Kepes? Azt, hogy az eljárási törvény 67. §-a esetében az örökös által produkált, csupán előjegyzésre alkalmas okirat létezése, de a bekebelezésre alkalmas okirat kiállításának telekkönyvi tulajdonos, vagy annak jogutóda által „különféle indokok“ folytán való megtagadása esetén, a hagyatékot tárgyaló királyi közjegyző még örökösnek erre irányuló kifejezett kívánsága daczára sem vegye a tulajdonjog előjegyzésére vonatkozó intézkedést az osztálykivonatba, hanem az osztálykivonatok elkészítése előtt kérje ki a megbízó bíróság megfelelő utasítását.

Rosszul esett a közjegyzői hatáskörnek, és pedig még a szekundär, az átruházott megbízotti hatáskörnek is, illetően degradatív értelmezése. Mert a közjegyző elsősorban jogászember és pedig annál jobb közjegyző, minél jobb jogász. Nem szabad tehát a jogász közjegyzőnek az elfoglaltság ódiumától való félelmében odáig elmennie, hogy a maga jogászi tisztánlátása, a megengedett és meg nem engedett között képzettségénél fogva eleve határt szabni tudása érvényesítésétől, alkalmazásától visszariadjon. Visszariadjon pedig akkor, amikor minden körülmény azt kívánja, hogy határozottan, mindenre, még a maga hors concours állására is, tekintet nélkül alkalmazza az egyedül számba jövő jogszabályt.

Mert igaz az, hogy az ügyletkötésnél a közjegyző „teljesen függetlenül és pártatlanul jár el és önti irott formába a felek congruens akaratát.“ De vajjon ki képzeletét úgy — és meg vagyok róla győződve, hogy dr. Kepes kollégám képzeletét a legkevésbé úgy —, hogy a közjegyző egyszerű írójává süllyed a felek egyező akaratnyilvánításának, aki egyszerűen papírra veti ezen akaratot. Mennyi jogi tanácsadás, mekkora tudományosan felvilágosító reábeszélés, a jogi következmények perspektívájának mekkora becses megnyitása előzi meg igen sokszor az ilyen ügyletkötést, milyen aktívan markol tehát sokszor, a legtöbbször bele a közjegyző a felek ügyletkötési akaratának irányításába, vezetésébe. És vajjon kinek a felek közül, vagy az érdekeltek szélesebb köréből kinek jutna eszébe ezért az irányításért a közjegyzőt pártossággal,

egyoldalúsággal vádolni, mikor épen ez az egyeztető munka teszi hivatásának legszebb, legproduktívabb részét. Még nem láttam felet elégedetlenül, a közjegyzőre való nehezteléssel közjegyzői irodából távozni; igaz, még nem láttam közjegyzőt olyan ügyletről okiratot felvenni sem, mely ügylet tartalmát a közjegyző a feleknek sokszor órákhosszat való egyeztetésével, kölcsönös belátásos engedmények után, pontosan, valamennyi fél teljes megnyugvására, előzetesen meg nem állapította és ennek megfelelően írásba nem foglalta volna.

Pártatlan és megtámadhatatlanul intact, sőt jóltevő a közjegyző tehát akkor, amikor az ügyletkötésnél felek akaratát hasznosan irányítja, őket a létező jogelvek figyelembevételére kioktatja és ezzel őket jogilag lehetetlen, vagy erkölcsileg indokolatlan többköveteléseik kellő redukálására készíti. Ez a közönségnek is hálátelt felfogása a közjegyzői intézményről.

Mindezeknél fogva túlzottnak találom cikkíró kollégám azon félelmét is, mintha a közjegyzőnek a cikk által fölvetett esetben a szabadkozó fél ellenkezése folytán a kérdésnek igazságos és így egyedül helyes megoldásától tartózkodnia kellene, tartózkodnia pedig csakis azért, mert a jogtudatlan és esetleg rosszhiszemű harmadik (a telekkönyvi tulajdonos vagy annak jogutóda) őt, a közjegyzőt esetleg elfogultsággal vádolhatná és a róla szóló ezen vádat a maga körében terjeszthetné. Nem. Határozottan gyengeség és jogászai bizonytalanság, tapogatódzás volna ilyen szempontokból a kérdés végleges rendezését elodáztatni, amikor a bíróság is csak egyféleképpen dönthet majd. Tudniillik az előjegyzésre alkalmas okirat alapján a tulajdonjog előjegyzését az örökösök javára feltétlenül el kell rendelni és az erre vonatkozó rendelkezést az osztálykivonatba is feltétlenül bele kell foglalni. Én csak egy esetben hagynám fenn a külön birói intézkedésre az előjegyzésre vonatkozó rendelkezést, akkor tudniillik, amikor a harmadik az okiraton átruházóként szereplő személy aláírásának hamisított voltát állítja, és ezen állítását a hagyatéki tárgyaláson legalább némi-képen bevalószínűsíti, mert ebben az esetben a hagyatéki bíróság sem fogja a tulajdonjog előjegyzését elrendelhetni, hanem — általános perrendi szabály szerint — a magánokiratra hivatkozó felet fogja az aláírás valódiságának bizonyítására utasítani. De ebben a kivételes esetben is az előjegyzés vitás kérdése per tangensem szintén belekerülne az osztálykivonatba, a szöveg legvégére, körülbelül ilyenformán: „A trencsényi 875. számú tjkvben

A + 1 sor 3132. hrszámú, jelenleg még Kún Miklós nevében álló, de örökösök által örökhagyó által eszközölt vétel jogcímén (vagy más jogcímén) a hagyatékba követelt ingatlan tulajdonjoga és illetve ezzel kapcsolatos összes kérdések külön per tárgyát fogják képezni.“ Ezzel elértem azt, hogy az osztálykivonat magábanvéve befejezett egészét alkot, melyben az összes kérdések bennefoglatatnak, viszont magát az imperatív rendelkezést — ezen kivételes esetben — magának a bíróságnak tartottam fenn. Végül elértem ezzel az eljárásnak gyors, felesleges fennakadásoktól mentes, sima lebonyolítását. A jogtudatlan és esetleg (sőt valószínűleg) rosszhiszemű harmadik pedig vessen magára, az én közjegyzői lelkiismeretem azonban azt fogja nekem súgni: ha a jog mellett, ki ellenem?

Dr. Kepes úr azáltal, hogy a felvetett kérdés minden lehetséges módját maga megadta, mindennél meggyőzőbben bebizonyította, hogy a materiát a szó legteljesebb értelmében, az utolsó és legfinomabb nüánszáig bírja. Ezek a széljegyzetek tehát nem íródhattak az ő cikkének tudományos értéke ellen, csakis azt akarnám velök elérni, hogy a peres jogászai körökben amúgy is túllontúl elterjedt téves felfogás a közjegyzőnek túltengően reproductív működéséről legalább a mi berkeinkben ne találjon erősítésre. Ellenkezőleg. Cél tudatos, szakszerű tudományos munkával, a jogelveknek önálló, szabatos és bátor alkalmazásával nekünk kell mindjobban kialakítanunk és mind magasabb polczra emelnünk a közjegyzőségnek nemcsak etikai, de tudományos, jogászai perenkivüli imperiumát is.

Dr. Sterner Artúr

ügyvéd, trencsényi királyi közjegyzői helyettes.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

140. Az elsőbiróság által alperes beismerésével helyesen megállapított azt a tényállást, hogy a közokiratot kiállító kir. közjegyző az alperes bérlőnél a lakbérszabályzattal előirt kellő időben megjelent, és hogy előszóval közölte a felperesnek azt az értesítvényét, hogy az a bérletet 1916. évi november hó 1-ére felmondja, a kir. törvényszék elfogadta és magáévá tette annak jogi döntését is, miért is az elsőbiróság ítéletét indokainál fogva és azért hagyta helyben, mert az alperesnek a felmondás alaki és anyagi érvénytelenségére alapított felebbezését alaptalannak találta.

A felmondást tartalmazó értesítvényt magában foglaló közjegyzői tanusítvány alaki érvénytelensége czímén felhozott azon kifogás, hogy annak tartalmát a kir. közjegyző csak előszóval közölte a bérlő alperessel, de ezt fel nem olvasta, — a tanusítvány érvénytelenségének okául nem szolgál, nem pedig azért, mert az 1874. évi XXXV. törvénycikknek a közjegyzői felmondás közlésének módjára vonatkozó 99. §-át a perrendtartás hasonló vonatkozású 637. §-a nem hogy nem érintette, de sőt azáltal, hogy egyenesen hivatkozik arra, kétségkívül itt is alkalmazandónak jelentette ki, már pedig az előbb említett törvényhely rendelkezése szerint a kir. közjegyzőnek a felmondást tartalmazó értesítvényt csupán előszóval kell előadnia.

A törvénynek abból a rendelkezéséből, hogy az értesítvény tartalmát előszóval kell közölni, — következik az is, hogy magának a tanusítványnak kiadmányban, vagy másolatban, azaz írásban való közlése, vagyis kézbesítése a felmondás érvényessége szempontjából nem szükséges, de az 1874. évi XXXV. törvénycikk előbb hivatkozott szakaszának második bekezdése egyenesen úgy is intézkedik, hogy azt a felmondást közvetítő kir. közjegyző csak akkor tartozik megtenni, ha a megkeresett fél a tanusítványnak írásban való kiadását kívánja — s így alperesnek a felmondás alaki érvénytelenségére felhozott azon további panasza, hogy a tanusítványt az eljárás kir. közjegyző írásban át nem adta, alappal nem bír.

Ami pedig alperesnek a felmondás anyagi érvénytelensége okából hangsúlyozott ama sérelmét illeti, hogy az ingatlanok a felmondással élő új tulajdonosa tudomással birt arról, hogy neki a régi tulajdonossal határozott időre kötött bérleti szerződése volt, s így a lakbérszabályzat 26. §-ának 4. pontjában a vevőnek biztosított s ott meghatározott jog az új tulajdonost csak akkor illeti meg, ha határozott időre szóló bérleti szerződés fennforgásáról nem tudott, vagyis csak akkor, ha ez jóhiszemű volt, — a

kir. törvényszék nem vette figyelembe, mert e törvényhely szerint a vevőnek feltétlen joga van arra, hogy a rendes felmondást az eladóval kötött bérleti szerződésre való tekintet nélkül gyakorolhassa, akár volt tudomása a bérleti szerződés fennállásáról, akár nem, annyival is inkább, mert a bérleti jognak általános, s a lakbérszabályzattal nem érintett anyagi szabályánál fogva a rendes felmondással a vevő — átvállalás esetét kivéve, a mi itt vitatva nincs, — csak a bérleti jognak nyilvánkönyvi beiktatása esetén nem élhet. (Curia 1916. július 18. 2793. sz.)

*

141. Az 1881. évi LIX. t.-cz. 94. §-a tőzsdebirósági kikötés érvényességéhez írásbeli alakot követel, tehát bizonyító erővel bíró okiratot. Az 1886. évi VII. t.-cz. 21. §-ának c) pontja értelmében a vakok által kiállított minden okiratnál az okirat által való bizonyítás csak közjegyzői okirattal történhetik. Ebből következik, hogy habár az idézett törvényhely nem az ügylet érvényességi kelleke gyanánt írja elő a közjegyzői okiratot, minthogy a külön bíróságnak való alávetés csak okiratban történhetik és minthogy a vakok minden okirata csak közjegyzői okirat alakjában bíró bizonyító erővel, amely más bizonyítékkal nem pótolható; ennél fogva az A) és B) alatti magánokiratban foglalt és a mindkét szemére vak alperes által eszközölt alávetés nem érvényes. Ezzel kiegészített indokai alapján az elsőbiróság végzését helyben kellett hagyni. (Bpesti tábla 1916. május 31. 5297. sz.)

*

142. Felperes a tanuzáradék alatt előforduló keltezés valószínűségét kétségbe nem vonta s nem is állította, hogy az utólag vezetett volna a végrendeletre. Erre való tekintettel pedig teljesen közömbös annak a vitás kérdésnek a vizsgálata és eldöntése, hogy a végrendelet névalírása előtt látható keltezés a végrendelet nevének aláírásakor s az okiratnak a közjegyzőnél való letétele előtt vagy ezt követő időben vezetett volna a végrendeletre. Mert minden olyan írásbeli végrendelet, amelynek tanukat kell alkalmazni, jogérvényesen csak akkor létesül, amikor a tanuk akár az okirat szövegében, akár külön záradékban, de magán az okiraton aláírásukkal bizonyítják, hogy a végrendeletnek a törvényben előirt alakszerűségei megtartottak. Ebből pedig következik, hogy az esetben, ha a tanusítvány nem a végrendelet szövegében, hanem külön záradékban foglaltatik, nem a végakaratot tartalmazó szövegnek, hanem a tanuzáradéknak a keltezése lényeges, mert az okiratnak végrendeleti hatályt és jelleget, a végrendeletnek és a tanuknak együttes nyilatkozata ad; s ha a tanuk nyilatkozata külön záradékban van, maga a végrendeletnek ennek a záradékban az

okiratra vezetésével és a tanuk által való aláírásával nyer alak-szerű befejezést.

Ennélfogva, habár a kir. Curia nem osztja a II. bir. ítéletének azt az álláspontját, hogy a végrendeletnek közjegyzőnél való letétele esetében a letétel időpontja a végrendelet keltezésének a hiányát is pótolja, nem osztja pedig azért, mert a letétel által az 1876. évi XVI. t.-cz. 23. §-a szerint csak az egyébként szükséges kifogástalan tanuk közül kettő jelenlétének a hiánya pótolható, egyéb alakszerűség pedig nem, felperesnek a II. bir. ítéletének vonatkozó indokolása szerint valódinak bizonyult s a közjegyzőnél szabályszerűen letett végrendelet utólagos keltezésére vonatkozó kifogás e helyen sem találtatott a végrendelet érvénytelenítésére alkalmasnak. (Curia 1916. V/24. 1536/3. 1916.)

*

143. Az idézett közjegyzői okirat 2. pontja szerint felperes az abban körülírt ingatlanait alperesnek (a feleségének) ajándék címén visszavonhatatlanul átadta, azzal a feljogosítással, hogy alperes tulajdonjogát — az ő (t. i. felperes) élethossziglani haszonélvezeti jogával terhelt — a telekkönyvbe bekebeleztesse és azzal a kikötéssel, hogy abban az esetben, ha közösen nemzett gyermekek leszármazók nélkül elhalnának, az ajándékozott vagyon ő reá (t. i. felperesre), illetőleg az ő rokonaira háruljon vissza örökségképpen. Ugyanennek az okiratnak a 3. pontja szerint alperes az ajándékot — az előbbi pontban körülírt feltételek mellett — elfogadta. A most ismertetett tartalmú szerződés tehát oly ajándékozási ügyletet foglal magában, a mely nyomban — megkötése pillanatában — volt teljesítendő, s amely akkor tényleg teljesedésbe is ment. Ennélfogva ezt a jogügyletet élők közötti és nem halálesetre szóló ajándékozásnak kell tekinteni. Az a kikötés, hogy a felek közösen nemzett gyermekeinek leszármazók nélkül való elhalálása esetében az ajándékozott ingatlanok felperesre, illetőleg ennek korábbi elhalálása esetében ennek rokonaira visszashálljanak, nem tekinthető egyébnek, mint a megajándékozott feleséget és illetőleg a közös gyermekeket az ingatlanok feletti rendelkezés tekintetében korlátozó megállapodásnak. Ilyen korlátozásnak pedig anyagi jogszabályaink értelmében nemcsak halálesetre szóló, hanem élők közötti jogügyleteknél is helye van. És mint-hogy az előrebocsátottak szerint, a fennforgó egységes jogügyletre az 1876. évi XVI. t.-cz. 33. §-ának rendelkezéseit alkalmazni nem lehet, megdől felperes keresetének az az elsősorban érvényesített jogalapja, hogy ez a jogügylet annál fogva, mert az okiratot felvevő kir. közjegyző az 1874. évi XXXV. t.-cz. 82. §-ának b) pontja értelmében az ügymenet egész folyama alatt két tanut, vagy egy

másik közjegyzőt nem alkalmazott, érvénytelen volna. A kérdéses közjegyzői okiratba foglalt jogügylet tehát az utóbb idézett t.-cz. 71. §-ának rendelkezéséhez képest érvényes azért, mert maga a felperes sem állítja, hogy az okirat felvételekor két tanu alkalmazását kívánta volna. (Curia 1916. április 18. 2095. sz.)

Hagyatéki eljárás.

144. Az 1894. évi XVI. t.-cz. 81. §-ában foglalt rendelkezés szerint, ha csupán az özvegyi jog a vita tárgya, ez a körülmény a hagyaték átadását nem akadályozza, az átadás azonban az özvegynek özvegyi jogát nem érinti s az örökösök csak a törvény rendes útján követelhetik az özvegyi jog megszorítását. A hivatkozott törvényszakasz továbbá azt a rendelkezést is tartalmazza, hogy az örökhagyó özvegyét megillető özvegyi jog az örökösök tulajdonjogának bekebelezésével egyidejűleg telekkönyvileg bejegyzendő.

Ezen törvényes rendelkezések alapján tehát arra való tekintettel, hogy az örökhagyó végrendeletében az özvegyi jog tekintetében rendelkezéseket nem tett és arra való tekintettel, hogy az örökösök által állított körülmény, hogy az örökhagyó már életében 348/1910. számú közjegyzői okiratban az özvegyi jogról intézkedett, tette vitássá az özvegyi jogot, nem bírhat alappal az örökösöknek a felfolyamodásukban előterjesztett azon kérelme, hogy a hagyaték az özvegyi jogra való tekintet nélkül adassék át, vagy hogy az özvegygel szemben ők perre utasíttassanak, egyrészt mert az, hogy az özvegy özvegyi jogára nézve kielégítve lett-e, a perenkívüli hagyatéki ügy keretében eldöntést nem nyerhet, másrészt a fentebb hivatkozott 81. § rendelkezése szerint az örökösök csak a törvény rendes útján követelhetik az özvegyi jog megszorítását. Ez alapon tehát indokoltan rendelkezett a másodbíróság, midőn az özvegyi jognak telekkönyvi bejegyzését elrendelte, végzésének sérelmezett részét tehát ezekből az indokokból helybenhagyni kellett. (Curia 1916. június 21. P. K. VII. 940. sz.)

*

145. Dr. W. H. nejének a hagyatékát szóbeli végrendelet alapján igényli. Az 1894. évi XVI. t.-cz. 85. §-ának második bekezdése szerint, ha törvényes örökössel szemben oly örökös lép fel ellentétes igénnyel, akinek öröklési joga szóbeli végrendeleten alapul, az előbb említett örökössel szemben az utóbb említett örökös utasítandó perre. Minthogy a törvénynek ebből a rendelkezéséből nyilvánvaló, hogy az örökösödési pert a férj, még pedig arra való tekintet nélkül, hogy ő van a hagyaték birtokában, tartozik megindítani: ez okból a másodbíróság 8564/1915/16.

számú végzésének a perre utasításra vonatkozó rendelkezését meg kellett változtatni és e tekintetben az elsőbíróság végzését az itt felhozott okokból helyben kellett hagyni.

A hagyatéki zárlatot illetően a m. kir. Curia a másodbíróság végzését szintén megváltoztatta és erre vonatkozólag is a 8564/1915/16 számú elsőbírósági végzést hagyta helyben, még pedig az ide tartozóan felhozott indokokból és azért, mert a perre utasított férj katonai szolgálatot teljesítvén, Marosvásárhelyről távol van s így a nagy értéket képviselő ingók és ékszerek idegen harmadik személyek őrizetére bízva, megfelelő biztonságban levőknek nem tekinthetők.

A másodbíróság végzésének a letétbe helyezett bérösszegek kiutalására vonatkozó része azért lett megváltoztatva és az elsőbíróság 8564/1915/16. számú végzése helybenhagyva, mert a hagyatéki zárlatnak elrendelése kizárja azt, hogy a hagyatékhoz tartozó jövedelmek a perre utasított férjnek kiadassanak. (Curia 1916. június 21. 3714. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

146. Érvénytelennek nyilvánított a végrendelet, mert annak végbekezdése következőkép hangzik: „ezen végrendelet a jelenlévő tanuk előtt felolvastatván, megmagyaráztatott és úgy a végrendelező, valamint a tanuk által sajátkezüleg aláíratott.“

A végrendelet szövegébe foglalt ez a nyilatkozat nem tartalmazza a végrendeleti tanuknak azt a kijelentését, hogy az örök-hagyó az általa sajátkezüleg aláírt okiratot az ő végrendeletének nyilvánította és ezt a hiányt nem pótolhatja a végrendelet első bekezdésébe foglalt az a kijelentés, amely szerint örök-hagyó meglevő vagyonáról a következőképen kíván végrendelezni, mert ezáltal a pótlóan írásba foglalt végakarát az örök-hagyó végrendeletének nem lett elismerve. (Curia 1916. május 2. 7544. sz.)

*

147. A végrendeletre reávezetett és az elsőbíróság ítéletében szószerint idézett záradék tartalma szerint örök-hagyó a végrendeletet a tanuk folytonos jelenlétében önmaga olvasta fel; a végrendeleti tanuk tehát a végrendelet tartalmát ismerték és így, miután a végrendelet bekezdésében örök-hagyónak azon kijelentése foglaltatik: „a következő végrendeletet teszem“; s ezzel szemben a végrendeleti tanuk a záradékban azt igazolják, hogy ezen végrendeletet az örök-hagyó önmaga előttük felolvasta: nyilvánvaló, hogy a végrendeleti tanuknak ez a kijelentése nem értelmezhető másként,

mint akként, hogy az örök-hagyó az előttük felolvasott okiratot az ő végrendeletének ismerte el.

A végrendelet tartalmából kétségtelen, hogy a végrendelezőnek sajátkezű aláírása a végrendeletre reávezetett záradék előtt és felett van; — az aláírásnak ezzel az elhelyezésével szemben a záradék a végrendeleti tanuknak azon kijelentését foglalja magában, hogy örök-hagyó ezen végrendeletet sajátkezével írta; — ez a kijelentés tehát nem csupán a végrendelet szövegének sajátkezüleg történt írására, hanem annak igazolására is vonatkozik, hogy a végrendeleti záradékot megelőzően jelentkező névaláírás is örök-hagyónak sajátkezű írása.

Mindezeknél fogva mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1916. június 14. 1795. sz.)

*

148. Alaptalan alperesnek a pótvégrendelet érvénytelennek való kimondása tárgyában rendelkező felebbezési bírósági ítéleti rész ellen felhozott jogszabálysértésre alapított panasz is, mert a felebbezési bíróság jogszabálysértés nélkül az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 23. §-ában foglalt azon rendelkezésnek, hogy ott, ahol a büntetőtörvényekben nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy kihágás kifejezés használtatik, a nyereségvágyból elkövetett vétség is értendő és az állandó bírói gyakorlatnak megfelelően mondta ki, hogy J. J. végrendeleti tanu a végrendelet tételekor az 1876. évi XVI. t.-cz. 2. §-a értelmében tanuskodási képességgel nem bírt s e részben az a felhozott körülmény, hogy az örök-hagyó arról, hogy a nevezett tanu rovott előéletű, nem tudott, sullyal nem bír, mert e körülmény a végrendeletet, mely kellékhányos, érvényessé nem teheti . . . (Curia 1916. május 23. P. VII. 1673. sz.)

*

149. A részben való pervesztességnek perrendi következményei alól a költségviselés kérdésében nem állapít meg kivételes jogkedvezményt az az anyagi jogszabály, hogy a köteles rész minden tehertől mentesen adandó ki. A szükség-örökös minőség ugyanis a peres eljárásban nem nyújt törvényes jogalapot, a köteles rész védelmét célzó anyagi jogszabálynak oly értelemben való alkalmazására, hogy a köteles részhez való igényt meghaladó, alaptalannak bizonyult túlkövetelésekkel fellépő szükségörökössel szemben a perköltség megtérítése iránt való igényt illetően a Pdl's. idevágó határozmányai érvényesíthetők ne lennének. (Curia 1916. V/10. Rp. I. 555—1916.)

*

150. Nem vitás tényállás, hogy az örökhagyó O. J. az 1891. évi július hó 15-én kelt vagyónátruházási szerződéssel felperesnek 2240 K, a felperes férjének T. M.-nak pedig, mint vejének ugyan-csak 2240 K értékű ingatlant ajándékozott.

Allandó birói gyakorlat, hogy a szülők részéről az öröklési kapcsolatra tekintettel a leánygyermeknek és férjének ajándékozott betudható vagyonérték a gyermek kötelesrészébe előre kiadott értéként teljes egészében beszámítandó. (Curia 1916. május 2. 42. sz.)

*

151. Megfelelő saját indokolásánál fogva helyesen állapította meg a másodbiróság, hogy az örökhagyó lemenő örökösei számának megállapításánál a másodrendű alperes is számbaveendő és hogy ennek következményeként felperes kötelesrésze csupán a tiszta vagyónállag egynegyed részére terjed ki, annál is inkább, mert magánjogi törvényeink értelmében az örökbefogadástól nincsenek eltiltva azok, akik saját élő gyermekekkel bírnak, másrészt az örökbefogadott gyermek az öröklés szempontjából egyenrangú az örökbefogadónak saját gyermekeivel és ezzel az általános jogszabállyal szemben öröklési jogunk nem ismer oly megszorító rendelkezést, amely szerint az örökbefogadás a már akkor létező gyermekek kötelesrészének sérelmére nem szolgálhat. (Curia 1916. június 16. Rp. I. 1048. sz.)

*

152. Az id. törv. szab. 9. §-a és a kir. Curia 79. sz. döntvénye mellett kifejlődött birói gyakorlat értelmében a házasságon kívül született gyermek anyjának képviseleti jogán az anya testvérei után akkor is bír öröklési joggal, ha más oldalági örökös is hivatva van az öröklésre. Ez a birói gyakorlat a multa is kihatóan fejlődött ki s azok a kényszerítő okok, melyek e birói gyakorlatot létesítették, hatásukban most is fennállanak.

Ha felperes öröklési igényét hosszú időn át és az alperes hibáján kívül nem érvényesíti, az e mulasztása folytán felszaporodott elvont hasznokat a birói gyakorlat értelmében nem érvényesítheti. (Curia 1916. április 16. 531.)

*

153. A kereseti váltókat a kiskorú alperes gyámja a gyámi minőség kitüntetése nélkül írta alá, az ilyen aláírásból pedig az alperes terhére váltói kötelezettség nem keletkezett.

Az örökös ugyanis a jogelődje tartozásáért csak örökösi minőségben és csak a hagyatéki erejéig felelős. Ez a jogszabály akkor is alkalmazandó, amidőn a kiskorú örökös gyámja a jogelőd

váltótartozását gyámi minőségben a kiskorú érdekében prolongálja, alkalmazandó pedig azért, mert a hagyatéki váltótartozás prolongálása (megújítása) az ezt megelőzően fennállott kötelelem jogi természetén és terjedelmén nem változtat s önmagában, más jogalapító tény hiányában új, a már létező kötelezettség terjedelmét kibővítő tartalommal biró kötelezettséget a kiskorú terhére nem létesít. (Curia 1916. május 30. 1816. sz.)

*

154. Az özvegyi haszonélvezeti jog lényegében nem egyéb, mint a férjét terhelő nőtartásnak az örökösökkel szemben a törvényes korlátan belül való elismerése; maga a nőtartás azonban olyan erkölcsi követelményektől függ és mintegy jutalma azoknak a követelményeknek, amelyet a nő joghátrány nélkül meg nem sérthet, még pedig a férj halála után sem, mert különben a férj halála után oly előnyökben részesülhetne, amelyeket férje életében feltétlenül veszítene. Ily erkölcsi követelmény az is, hogy az özvegy férje emlékét és családi hírnevét nem veszélyezteti ágyasságnak tekintendő házasságon kívül folytatott állandó szerelmi viszonyal. Nem teheti ezt az özvegy annyival kevésbé, mert még a törvényes házassági együttélés is az özvegyi haszonélvezeti jog elvesztését vonja maga után. Már pedig az ágyasságban élő özvegy sem lehet jogilag előnyösebb helyzetben, mint az az özvegy, aki törvényszerű házasságra lép. (Curia 1916. VI/26. Rp. I. 3456—1916. sz.)

*

155. Az özvegyi jogra érdemtelen az a nő, aki férjétől 20 évet meghaladó idő óta jogos ok nélkül különváltan élt. (Curia 1916. jun. 21. 3961.)

*

156. A jászkun Statutumban lefektetett jogszabályok ezidő-szerint nem képezik a jászkun nemzetségből származók személyiségéhez fűződő kiváltságos jogot, hanem azok az egész jászkun kerületre kiható területi jogot foglalnak magukban. A jászkun V. Statutum 1. és 2. §-aiban foglalt jogszabályok és az azokhoz fűződő állandó birói gyakorlat szerint a nem közkereső nőt a férje szerzeményi ingatlanaiából tulajdonul mi sem illeti, hanem ezek törvényes leszármazók nem létében a férj vérszerinti rokonait illetik meg és a szerzeményt képező ingó hagyatékban a nem közkereső özvegyet hitvestársi öröklés címén egy örökrész illeti meg, nemkülönben a közkereső özvegyet abból az ingatlanban fekvő pénzösszegeből, amelyre nézve közkereső volt, szintén egy örökrész illeti meg. (Curia 1916. május 30. 2683. sz.)

*

157. A felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy az özvegyi jog nem öröklési jog, hanem hagyatéki teher és az ebből levont az a jogi következmény, hogy miután eszerint az özvegynek jogállása az örökösök jogállásával nem azonos, tehát őt férjének azon vagyonára vonatkozólag, melyben nem örökösödik, az a teljes rendelkezési jog, amely a férjet, mint tulajdonost megillette, nem illeti, — téves. Nem kétséges, hogy a feleségnek a törvényből folyó az a joga, hogy férje elhalta esetében, amennyiben leszármazó örökösök hátramaradtak, mindaddig, míg a leszármazó örökösök kérelmére birói ítélettel joga meg nem szoríttatik, özvegyisége tartamára elhalt férje egész hagyatékában bent maradhat és azt hasznélvezni jogosult, nem házassági vagyoni jogi igényt, hanem örökösödési igényt képez. Miután továbbá az is vitán kívül áll, hogy az özvegyi jog hasznélvezetet képez, tehát az özvegyi hasznélvezetre vonatkozóan mindazok a jogszabályok, amelyek a hasznélvezetre nézve fennállanak, kivétel nélkül alkalmazást nyernek és miután jogszabály, hogy a hasznélvezőt megilleti a dolog birlalása és használata, hogy a rendes hasznátot tetszése szerint gyakorolja, és hogy rendszerint az ingatlannal együtt a felszerelés is a hasznélvezethez tartozik, ebből folyóan tehát nyilvánvaló, hogy a hasznélvező a dolog birlalásának és hasznátának átbocsátását attól, aki ezt tőle jogtalanul elvonta, igényelheti, és hogy abban az esetben, amidőn határozatlan időre szóló bérleti, hasznbéri vagy hasznátati szerződés alapján van a dolog másnak birtokában és ezen szerződésnek felmondás utjáni megszüntetése a tulajdonosnak is jogában állott, a szerződést joghatályosan fel is mondhatja. (Curia 1916. május 2. 1078. sz.)

*

158. Az 1840: VIII. t.-cz. 18. §-át az állandóan követett birói gyakorlat akként értelmezi, hogy annak alapján az özvegyet a vele kötött házasság fennállása alatt szerzett közszerzeményi javakból özvegyi tartás nem illeti.

Az 1840: VIII. t.-cz. 18. §-ából nem következik, hogy az özvegyi jog arra a lakóházra és belsőségre is egy gyermekrészt arányában volna korlátozva, amelyet az özvegy elhunyt férjével közösen használt s miután az özvegyet özvegyi jogánál fogva lakásjog is illeti, a lakás céljaira férjével közösen használt belsőségnek további hasznélvezetében az özvegy a felhívott törvényszakas alapján is rendszerint csak akkor és annyiban korlátozható, ha és amennyiben a lakház és az ahhoz tartozó belsőség nagyságánál és terjedelménél fogva az özvegynek a szükséglet mérvén felül fölösleges kényelmet nyújt. (Curia 1916. június 20. 2843. sz.)

*

159. A magyar magánjog hatályban lévő elvei szerint hitves-társi örökösödésnek nemcsak a házastársak együttélése tartama alatt szerzett, vagyis közszerzeménynek minősülő vagyonra, hanem az elhalt házastársnak bármely más minőségű szerzeményi vagyonára is van helye akkor, ha az elhalt házastárs után leszármazó örökös és érvényes végrendelet nem maradt, s a túlélő házastárs hitves-társi örökösödési jogosultságára az a körülmény sincs befolyással, hogy a házassági együttélés közössége az ő hibájából, vagy vét-kességéből szűnt meg. (Curia 1916. június 6. 2596.)

*

160. Az elsőbíróság helyesen állapította meg, hogy A. J. végrendeletének 10. pontja a végrendelező unokái javára hallgatólagos utóörökösnevezést foglal magában. Miután azonban meg van állapítva az is, hogy a végrendelező unokái közül K. A.-né F. T., akinek jogán a felperesek igényt támasztanak, a most nevezett egyenes örökös túl nem élte, tehát utóörökösödési joga meg sem nyilott; felpereseknek a kereseti alapon csak abban az esetben lehet jogos igénye, ha F. T. utóörökösödési joga átszállhatott az általa örökbefogadott Sz. L.-né — K. M.-ra és ennek leszármazóira.

A halálesetre szóló rendelkezések magyarázatánál a közelebbi megjelölés nélkül örökösül kijelölt leszármazókra vonatkozó az a jogszabály, amely szerint kétség esetében vélelmezendő, hogy a rendelkező fél az általa örökösül vagy utóörökösül általánosságban kijelölt leszármazók közül, annak további leszármazóját, aki a rendelkezés után az örökösödés megnyilta előtt meghalt, vagy egyébként kiesett, az elődjének szánt részesítés erejéig helyettesíteni kívánta, csak a kedvezményezett örökös vagy utóörökös ivadékaik javára alkalmazható, mert csak ezeknél indokolt az a föltevés, hogy a végrendelező azt a gondoskodást, amelyben gyermekeit vagy unokáit részesítette, ezek korábbi elhalálása esetében leszármazóikra is kiterjeszteni kívánta. Ebből pedig okszerűen következik, hogy az örökbefogadott gyermekre ez a jogszabály alkalmazást nem nyerhet, még abban az esetben sem, ha ő egy másik gyermek vagy unoka révén egyuttal a végrendelezőnek leszármazója is.

Mert ellenkező esetben az a helyzet állana elő, hogy az örökbefogadott gyermek vagy annak leszármazója, aki egyébként csak az örökbefogadóval szemben nyer jogokat, örökösödnék olyan vagyonban is, amely az örökbefogadó hagyatékához nem tartozik; s mert másrésztől ugyanő az örökbefogadó révén a végrendelező után ennek az örökbefogadóval azonos fokú más vérszerinti örökösével vagy utóörökösével szemben olyan előnyökhöz juthatna, amely őt egyébként nem illetné, s amelyre a végrendelező nem is gondolhatott. (Curia 1916. június 15. 2140.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

161. Ha a már bekebelezett váltóhitel biztosítéki jelzalog alapján a kölcsön nem folyósított, a biztosítéki okirat után előírt II-od fokú és a jelzalog bejegyzése után előírt 7 tized százalékos illeték nem fizetendő. (1486/1916 P. sz.)

*

162. Gyári épületek átruházásánál az iparvállalat folytatásához szükséges berendezésekért fizetett vételár után is 4·30/0-os illeték jár. (22,715/1915. P. sz.)

*

163. A sorsjegy-nyeremény jövedelmi adó alá esik. (7731—1916. P. sz.)

*

164. Az 1909. évi X. t.-cz. 12. § 7. pontja szerint a törlesztéses kölcsönöknél akkor is csak a kölcsöntőke után a kikötött kamatlábnak megfelelő összeg vonható le, ha a jövedelem megállapításának idejében az egész törlesztési részletet kamatra számolják el. (93/1916. P. sz.)

*

165. A váltóhitel biztosítására lekötött zálogjog törlésére adott engedély akkor is csak 1 K illeték alá esik, ha igazolva van is, hogy a fél a hitelt tényleg igénybe vette. (1120/1915. P. sz.)

*

166. Az illetékdíjjegyzék 59. tételének 4. pontjában biztosított feltételes illetékmentesség csak a leveleket, vagyis máshoz a forgalomban szokásos alakban intézett iratokat illeti meg.

Azon a levélalakú iraton, amelytől az állami kincstár az illetéket követeli, a panaszos aláírását a kereskedelmi forgalomban nem szokásos módon, kir. közjegyző hitelesítette, az tehát nem levél, hanem rendes okirat. (14177/1914. P. sz.)

Közlemények.

A kassai kir. közjegyzői kamara folyó évi június hó 25-én tartotta rendes évi közgyűlését. A tisztújításon megválasztottak: elnökké *dr. Kovaliczky Elek* sátoraljaújhelyi, alelnök és titkárrá *dr. Wesselényi Mátyás* iglói, pénztárossá *dr. Petrik Igor* tornai, — választmányi tagoknak *Bradács Gyula* ungvári, *Medveczky Sándor* rimaszombati, *dr. Weisz Bernát* bártfai, — választmányi póttagoknak *dr. Róth László* késmárki, *dr. Petrik Igor* tornai, — fegyelmi bírósági rendes tagoknak *dr. Kovaliczky Elek* sátoraljaújhelyi és *dr. Sarló Vendel* abaújszántói, — póttagokul *dr. Keczer Ákos* mezőkövesdi és *dr. Wesselényi Mátyás* iglói kir. közjegyzők; kamarai segédtitkár lett *dr. Róth László* késmárki kir. közjegyző.

*

Kraszna székhellyel kir. közjegyzőség rendszeresítése.
(A m. kir. igazságügyministernek 29,448/1916. I. M. számú rendelete.) Az 1874 : XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1874. évi december hó 17-én 4,164/I. M. E. szám alatt (R. T. 182. sz.) kiadott igazságügyministeri rendeletnek módosításával a zilahi kir. törvényszék kerületéhez tartozó krasznai kir. járásbíróóság területére Kraszna székhellyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresíték, mely kir. közjegyzőség a debreczeni kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszeresítés folytán a szilágysomlyói kir. közjegyzőség hatósági köre jelen rendeletem hatálybaléptének napjától kezdve a szilágysomlyói kir. járásbíróóság területére szorítkozik. Jelen rendeletem 1916. szeptember hó 1-én lép hatályba és az említett napig a krasznai kir. járásbíróóság részéről a szilágysomlyói kir. közjegyzőnek adandó megbízásokat ez a kir. közjegyző fogja teljesíteni. Kelt Budapesten, 1916. évi június hó 11-én.

*

A kölcsönös végrehajtási jogsegély szabályozása tárgyában Ausztriával 1914. évi május hó 10. napján kötött és az 1914 : XLII. törvénycikkbe iktatott szerződésnek a gyámhatósági véghatározatokra és intézkedésekre vonatkozó végrehajtása tárgyában, különös figyelemmel az említett végrehajtási jogsegélyszerződés

19. cikkében foglalt rendelkezésekre, a m. kir. belügyminister 1916. július 11-én 130,000/1915. B. M. számú rendeletet bocsátott ki. (Igazságügyi Közlöny 1916. 7. sz.)

*

A váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában a m. kir. ministerium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-cz. 16. §-ában, valamint az ezt kiegészítő 1914 : L. t.-cz. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli: 1. §. A lejárt, valamint az 1916. évi november hó 30. napjáig bezárólag lejáró váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében a fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a 2,807/1915. M. E. számú moratoriumfeloldó rendeletben és az ezt kiegészítő 3,926/1915. M. E., 532/1916. M. E. és 1,547/1916. M. E. számú rendeletekben vagy a törvényben megszabott határidő 1916. évi december hó 4. napjáig bezárólag meghosszabbítatik. Ugyanezen idő alatt történhetik az említett papírok tekintetében a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

A moratoriumfeloldó rendelet 24. §-ának szabályai az előbbi bekezdésben említett papirokra általában kiterjednek.

2. §. Ez a rendelet nem érinti a halasztás alá eső váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratoriumi rendeletekben és a moratoriumfeloldó rendeletben megállapított szabályokat.

3. §. Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 9. napján. (2648/1916. M. E.)

*

Kir. közjegyzők által felvett hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek bélyegzése. Felmerült kételyek elosztatása céljából a m. kir. pénzügyminister kijelenti, hogy a kir. közjegyzők által bírói megbízás alapján felvett hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek bélyegilleték szempontjából a törvénykezési illetékről szóló 1914. évi XLIII. t.-cz. 1. §-ának 2. pontja alá tartoznak és ennél fogva az idézett szakasz 1. pontja b) alpontjában meghatározott bélyeggel látandók el. (1916. évi június hó 15-én 73,246. szám.)

*

Kir. közjegyző elleni kártérítési kereset elévülése.

A budapesti kir. ítélőtábla egy kir. közjegyző ellen kártérítés iránti rendes perben a keresetet elutasító törvényszéki ítéletet 1916. május 16-án P. I. 717/1916. sz. a. kelt ítéletével a következő indoklással hagyta helyben:

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a arról rendelkezik, hogy a kir. közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben beadványokat intézni. Alperesnek, mint kir. közjegyzőnek a felperes jogelődétől nyert megbízáson alapult az a ténykedése tehát, amely szerint a felperesi jogelődnél kézi zálogban lévő életbiztosítási kötvény alapján a biztosító társaságtól a 20,000 korona biztosítási összeget felvette és annak egy részét a zálogbirtokra hitelező javára takarékpénztári betétként elhelyezte, a fennmaradó részt pedig az elhalt adós és biztosított özvegyének kiadta, az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a alá vonható közjegyzői ténykedésnek semmiesetre sem tekinthető. Az elsőbíróság ítéletének idevonatkozó indokolása ennél fogva annyival is inkább tarthatatlan, mert ha az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a alá eső közjegyzői ténykedésről volna is szó, az 1874. évi XXXV. t.-cz. 172. §-ának rendelkezéséhez képest az ily ténykedésnél elkövetett esetleges kötelelességsértés, vagy fennforgott mulasztás esetében a kir. közjegyző felelőssége úgy a büntetés, mint a kártérítés tekintetében a közjegyzői törvény alapján állapítandó meg. A per adataiból kétségtelen, hogyha nem is lehetne az adott esetben az 1886. évi VII. t.-cz. 20. §-a által a kir. közjegyző hatáskörébe utalt valamelyik ténykedést megállapítani, — alperes mint kir. közjegyző nyerte a felperesi jogelődétől a megbízást és kir. közjegyzői minőségben, nem pedig magánfélként járt el, midőn a megbízást akár annak megfelelően, akár annak ellenére teljesítette. Minthogy pedig az 1874. évi XXXV. t.-cz. 189. §-ának az elévülésre vonatkozó általános rendelkezése a már felhívott 172. § értelmében kiterjed a kir. közjegyzőnek e minőségében akár hatósági, akár magánmegbízásból eredő kártérítési kötelezettségre és e tekintetben közömbös, hogy a kártérítési kötelezettség milyen törvénysértő mulasztás, vagy szabálytalanságra van alapítva, — kiemelve még, hogy maga felperes is a közjegyzői törvény alapján érvényesíti alperes ellenében kárigényét, a kir. ítélőtábla az elsőbíróság téves álláspontjával szemben azt állapította meg, hogy a kereseti jog elévülése tekintetében nem az

általános magánjogi elévülési idő, hanem az 1874. évi XXXV. t.-cz.-ben, mint külön törvényben szabályozott elévülési idő az irányadó. Az ezek szerint jelen esetben irányadóul szolgáló 1874. évi XXXV. t.-cz. 189. §-a szerint a kártérítési kereset elévül, ha a károsult azon naptól kezdve, melyen károsítása tudomására esett, három év alatt a keresetet meg nem indította. Minthogy pedig a most említett időpontoktól jelen keresetnek 1911. évi április hó 23-ig történt beadásáig a 3. év már eltelt, mert a jogelőd ellen lefolyt elévülési idő a jogutóddal szemben is betudandó, alperesnek elévülési kifogását alaposnak kellett tekinteni és a kir. ítélőtábla az ügy érdemi elbírálása nélkül a keresetet elévülés okából találta elutasítandónak és ezekből az okokból hagyta helyben a keresetet elutasító és felperest az 1868. évi LIV. t.-cz. 251. §-a értelmében a perköltségben marasztaló elsőbírósági döntést.

*

A „meghatározott“ bíróság fogalma. (Pp. 45. §.) A Pp. 45. §-a szerinti alávetés esetén az egyébként fennálló illetékeséget csak akkor nem lehet igénybe venni, ha a felek úgy állapodtak meg, hogy a perben csak az okiratokban meghatározott bíróság legyen illetékes. A budapesti kir. tábla meglehetősen szűkre vonta a „meghatározott“ bíróság forgalmának körét. Alperes u. i. pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy a kötlevelemben a felek a bécsi bíróság illetékességét kötötték ki a következő szavakkal: „Unterwerfen Sie sich sowohl wie ich der ausschliesslichen Kompetenz des sachlich zuständigen Wiener Gerichtes.“ A budapesti kir. tábla a következőket mondotta ki: „Minthogy az elsőbíróság ítéletében helyesen kifejtettek szerint a 3. okirat 5. pontjában foglalt kikötés nem tartalmazza egy meghatározott, magából az okiratból kitűnő bíróság illetékességének kikötését, amennyiben az okiratban foglalt megjelölés a felek idevágó jogviszonyából származó per érdekével kapcsolatos hatáskör szempontjából még további meghatározásra szorul, s így e kikötés nem felel meg az 1914. XLII. t.-cz. értelmében irányadó Pp. 45. §-a rendelkezésének, a megtámadott elsőbírói ítéletet helyben kellett hagyni.“ (P. I. 14,460/915.) A kérdéses kikötés szerint a felek „hatáskörrel bíró“ (sachlich zuständig) bécsi bíróság illetékességének vetették alá magukat, vagyis csak a pertárgy értékétől függött, hogy a bécsi járásbíróságnál vagy törvényszéknél kellett volna-e a pert megindítani.

*

Prolongatiós váltó és moratorium. A budapesti kir. ítélőtábla egy konkrét eset alkalmából kimondotta: A moratoriumi rendeletek nem tartalmazzak intézkedést abban a tekintetben, hogy a moratorium életbelépése előtt keletkezett váltókövetelésekre vonatkozóan a moratorium hatálya megszűnik abban az esetben, ha az adós a moratorium életbelépése után a régi váltó helyébe új váltót ad. Ennélfogva a moratorium alá eső váltó meghosszabbításával a moratorium hatálya megszűntnek nem tekinthető. Egy-magában abból a körülményből, amely szerint alperes jogfentartás nélkül meghosszabbítási váltót adott, habár illet a moratoriumra való tekintettel adni nem tartozott, nem lehet arra következtetni, hogy alperes a moratorium kedvezményéről lemondott. A joglemondás csak határozott és világos nyilatkozat alapján állapítható meg. (P. I. 2089/14.)

*

A 12 éves feleség házassági szerződése. A kir. Curiát nemrégén a következő érdekes eset foglalkoztatta: Az alperes (férj) a felperes ellen annak 12. életévének betöltése előtt büntettet követ el. A büntető eljárás alperes ellen meg is indult; de a büntetés elkerülése végett a felperes az alperessel, amikor ez csak 12 éves és néhány napos volt, házasságot kötött és ugyanazon a napon kötöttek a felek egy szerződést, amelyben a felperes a részére biztosított havi 100 K és 10,000 K végkielégítés ellenében az őt, mint törvényes feleséget megillető minden jogáról lemond. Ennek a szerződésnek érvénytelenítését szorgalmazta keresetével a felperes, amelynek a kir. törvényszék helyt is adott és ítéletét lényegileg azzal indokolta, hogy a szerződés megkötésekor nem voltak meg azok a jogi és erkölcsi tényezők, amelyek érvényes szerződés létrejöttéhez szükségesek. Általános jogszabályt képez ugyanis, hogy érvényes szerződés csak akkor jön létre, ha a szerződést kötő felekre a jogügylet kötésére irányuló akarat és tudat megvan. Kétségtelen, — így szól az indokolás — hogy a felperes a házassági szerződés megkötésekor a házasság fogalmát, az abból folyó vagyoni jogokat, köteleességeket, örökösödési igényeket nem ismerhette, a szerződésben foglaltakat meg nem érthette és így az reánézve érvényes sem lehet. Az a körülmény, hogy a házassági szerződés közjegyzői okiratba van foglalva, s hogy annak megkötésénél felperes anyja is jelen volt, a szerződés érvényességére befolyással nem bír. A kir. ítélőtábla más vélemény-

nyen volt és a férj felebbezésére a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatta és felperest keresetével elutasította, mert felperes a szerződés megkötésekor életének 12. évét már betöltötte, tehát cselekvőképességgel és oly fejlettséggel birt, amelynél fogva a m. kir. igazságügyminister a házasságkötés akadályától, az 1894. évi XXXI. t.-cz. 7. §-a alapján felmentette, nyilván olyan adatok alapulvétele mellett, amelyekből megállapítható, hogy felperes már akkoriban is oly fejlettkorú volt, hogy a házasságkötést életének 12. éve nem akadályozhatta. Amennyiben pedig felperes a házasságkötéshez szükséges testi és értelmi fejlettséggel rendelkezett, úgy felperes a szerződési akarat hiányára sem hivatkozhatik sikerrel, stb. A m. kir. Curia a másodbiróság ítéletét az indokoknak azzal az értelmezésével hagyta helyben, hogy a felperes nem fejlettkorúnak, hanem testileg fejlettnak tekintett a házasságkötés idején — és azért hagyta helyben; mert a felperes a házassági szerződésben az őt a jövőben esetleg megilletendő közszerzői igényéről, hitvestársi örökösödési jogáról s egyéb a házassági viszonyból folyó jogairól nem visszteher nélkül, hanem a szerződő felek közmegegyezésével megfelelőnek talált vagyoni ellenérték biztosítása mellett mondott le.

*

Kiváltságos katonavégrendelet érvényességének előfeltétele. Egy honvédgyalozezred tartalékosa által készített kiváltságos végrendeletet alaki és anyagi okoknál fogva támadták meg az örökösök. Örökhagyó 1914. évi július hó 27. napján alkotott magánvégrendeletet és ugyanazon év december hó 26. napján a hazáért hősi halált halt. Az elsőbiróság kimondotta, hogy a végrendelet alakilag és anyagilag érvényes. A kir. ítélőtábla helybenhagyta az elsőbiróság ítéletét, indokul a többi közt a következőt hozván fel: Az 1876. évi XVI. törvényczikk 29. §-a szerint kiváltságos végrendeletet tehetnek: háború alkalmából azon időponttól kezdve, midőn a csapatok hadilábra állítatnak, a véderőnek ezen csapatokhoz osztott tagjai. A mozgósítás elrendelése, — legyen az részbeni, vagy általános, — egymagában még nem tekinthető a háború megkezdésének; mert ez még nem egyéb, mint a csapatok hadilábra állítása. A háború a hadüzenettel, esetleg a hadműveletek tényleg való megkezdésével kezdődik. A most foly-

háború Ő felsége 1914. évi július hó 28. napján kelt legfelsőbb elhatározásával e napon hadüzenettel vette kezdetét. Minthogy azonban az örökhagyó a m. kir. 19-ik honvédgyalozezrednek tartalékosa volt és mint ilyen, oly csapathoz volt osztva, amely a mozgósítás folytán hadilábra állítatott, s minthogy a háború tényleg kezdetét vette, ekként az örökhagyó kiváltságos végrendeletet attól az időponttól kezdve tehetett, amikor a csapatok hadilábra állítattak, vagyis a jelen esetben 1914. évi július hó 26-tól, minthogy továbbá a kivételes helyzet, amelyben örökhagyó végrendeletet tehetett, még a mai napon sem szűnt meg s azt nem szüntette meg az sem, hogy az örökhagyó, mint fölös létszámú, ideiglenesen szabadságoltatott, mert ez csak administratív okokból történt, s így az örökhagyó az ideiglenes szabadságolással nem szűnt meg a véderő hadilábra állított részének tagja lenni s nem tartozott újból végrendeletet tenni; ugyanazért az elsőbiróság ítéletét helybenhagyni kellett. A m. kir. Curia az ítélet ellen beadott felülvizsgálati kérelmet elutasította. Indokok: Háború alkalmával a csapatok hadilábra állításának időpontjául, amelytől kezdve az 1876. évi XVI. t.-cz. 29. §-a értelmében a véderőnek ezen csapatokhoz osztott tagjai kiváltságos végrendeletet tenni jogosítvák, a kir. Curia is — a felebbezési bírósággal egyezően — azt a napot tekinti, amelyen az illető csapatra vonatkozóan a mozgósítási legfelsőbb parancs kiadatott, — a jelen háború alkalmával, tehát 1914. évi július hó 26-ikát, mint amely napon kelt legfelsőbb parancs következtében az örökhagyó a mozgósított csapathoz 1914. évi július 28-ikán bevonult. Ennek következtében a felebbezési bíróság nem sértett jogszabályt, amidőn az örökhagyót jogosítottnak jelentette ki arra, hogy 1914. évi július 27-ikén kedvezményes végrendeletet tegyen s amidőn ezt a végrendeletet az 1876. évi XVI. t.-cz. 29. §-a alapján bírálta el. Ez a törvényszakasz, sem más törvényes intézkedések nem tartalmazznak olyan korlátoló intézkedést, amely szerint az érvényesen létrejött kedvezményes végrendelet hatálya megszűnnék abban az esetben, ha a hadilábra állított csapatok tagjai a háború tartama alatt ideiglenesen szabadságoltatnak. Ennélfogva helyes a felebbezési bíróságnak az az álláspontja is, amely szerint a szóbanforgó végrendelet érvényességét nem befolyásolta az a ténykörülmeny, hogy az örökhagyó bevonulását követő időben ideiglenesen szabadságon is volt, miért is a fel-

peresek felülvizsgálati kérelmének ez az alapja is merőben téves, aminthogy helytelenül hivatkoznak a felperesek az 1912. évi XXXII. t.-cz. 152. §-ára is, mert ez a szakasz, valamint az 1912. évi XXXII. t.-cz. a maga egészében is egyedül a katonai büntetőjog szempontjából alkalmazandó bűnvádi eljárást szabályozza s az az 1876. évi XVI. t.-cz. 29. §-ának rendelkezését egyáltalában, tehát az abban megjelölt időpontot sem érinti.

*

Kényszeregyességi eljárás hagyatékra. Egy özvegy-asszony mint örökös, egy volt kereskedő, hagyatékára csődön-kivüli kényszeregyességi eljárás megindítása iránt terjesztett elő kérelmet, ezt a budapesti kir. törvényszék hivatalból visszautasította, mert kérvényező kizárólagos örökösi minőségét nem igazolta. A budapesti kir. ítélőtábla mint felfolyamodási bíróság a felfolyamodásnak helyt adott, az elsőbíróság végzését megváltoztatta és kimondta, hogy a felfolyamodó részéről a kényszeregyességi eljárás megindítása iránt előterjesztett kérelem hivatalból vissza nem utasítható. Indokok: A K. e. rendelet 1. §-nak 5-ik pontja a kérvényezőre, vagy kérvényezőkre nézve feltételül nem állapítja meg, hogy a kizárólagos örökösi minőségüket is igazolni kötelesek, hanem a rendelet a hagyatékra vonatkozólag a kényszeregyességi eljárás megindítását csak attól teszi függővé, hogy azt valamennyi örökös kérje, ami alatt, a dolog természetéből kifolyólag az értendő, hogy az eljárás megindítását valamennyi ismert örökösnek kell kérnie. Minthogy pedig azáltal, hogy a budapesti központi kir. járásbíróság a csatolt P. r. II. 332470. 8. sz. végzése szerint a per állása, felvétel tartalma és a hagyatéktárgyalás eredménye alapján megállapította, hogy néhai volt budapesti lakosnak a kérvényezőkön kívül más ismert örököse nincs, illetve más örökös a hagyatékra nem jelentkezett, kérvényező mint egyedüli, ismert örökös az eljárás megindítását joggal kérhette. Téves tehát az elsőbíróságnak az az álláspontja, hogy a jelen esetben az, hogy az eljárást valamennyi örökös kérte, igazolva nincs.

*

Személyi hírek. *Dr. Gröber Aladár* budapesti kir. közjegyző-helyettes Hatvanba kir. közjegyzővé nevezetett ki.

Dr. Lintner Sándor hajduböszörményi kir. közjegyző Debreczenbe, *dr. Mártonffy Bogdán* körösbányai kir. közjegyző Szilágysomlyóra, *dr. Szmrecsényi Pál* hatvani kir. közjegyző Kassára és *dr. Veszely János* szakolczai kir. közjegyző Liptó-Szent-Miklósra helyeztetek át.

csikszentkirályi Lestyán Adorján m. kir. udvari tanácsos, debreczeni kir. közjegyző, a debreczeni kamarának megalakulása óta tagja és 17 éven át elnöke f. é. június hó 10-én elhalálozott. *Dr. Buday József* békési kir. közjegyző, *Bónyi Adorján* margittai kir. közjegyző és *dr. Kozma Endre* kiskunfélegyházi kir. közjegyző elhaláloztak.

Szmrecsényi László kassai kir. közjegyző, a kassai kamara elnöke állásáról lemondott.